

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

3. An Indulgentia debeat habere causam publicam? Et quid sentiendum
est de Calculis, & Imaginibus cum Indulgentia plenaria? Ex part. 10. t. 11.
& Misc. 1. r. 53.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

operibus propositis plus vel efficacius Indulgentias consequatur, id est, si ad totam Indulgentiam non perueniat; partem tamen correspondentem operi consequetur, ob elevationem eius singulari virtute Clauium Ecclesie factam. Quinimo iudicat Angelus *verb. Indulgentia*, num. 5. quod si Donans det Indulgentiam ultra suam auctoritatem, pono ego & ultra causam etiam censetur, rescindi in iudicio Dei Indulgentia quoad excessum quantitatis, quo Indulgentia auctoritatem vel causam, excedit, non tamen quoad id, quod intra limites potestatis & causae continetur: Ita ut semper aliqua Indulgentia intra terminos discretæ dispensationis lucranda remaneat coram Deo. Nec hoc cum aliena pietate probabilitate caret. Quod iudicio prudentis Censuris relinquo. Hucusque Marchant.

5. Nota tamen hic primo, optime docuisse Cardinalem Lugo *de Sacram. Pœnit. disputat. 27. sect. 6. num. 86.* non semper exigi opus pium ad lucrandam Indulgentiam pro viuus; nam causa iusta, quæ ad dispensationem requiritur, non alligatur ad solum opus pium faciendum, cum possit esse iusta causa ex titulo gratitudinis, remunerationis, solatij, medicinæ. Idem dicendum, est cum Coninch *de Sacram. d. 12. dub. 6. n. 34.* non dissentire à vera doctrina, quod videlicet possit Pontifex alicui de Ecclesia bene merito impertire sine iniunctione vilius operis Indulgentiam, eo sine, ut alios ad similia merita excitet.

6. Et tandem Gobat, *vbi supra, num. 103.* Ex Lugo, Tannero, & Suarez, obseruat quod probabile est valere Indulgentiam, *causa*, ob quam data fuit, non sit omnino sufficiens, modò Pontifex prudenter censurat esse sufficientem. Et ne deferat videre Reginaldum, *tom. 1. lib. 7. cap. 12. num. 132.* vbi egregie, & benigne pertractat de causa Indulgentiarum.

RESOL. III.

*An Indulgentia debeat habere causam publicam?
Et quia sentiendum est de Calculis, & Imaginibus cum Indulgentia plenaria; Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. Res. 53.*

§. 1. **A**D hæc sic respondet Sotus in 4. *tom. 1. dist. 25. quæst. 1. artic. 2.* vbi ait: Enim verò vbi error non est manifestus, licet in veritate possit causa non esse legitima, debetur tamen hic honor auctoritati Pontificis, ut sit præsumenda legitima: atque ad hoc non est decens, contra huiusmodi Indulgentias obmurmurare. Secus, si talis error esset manifestus; tunc enim potius est religionis officium, veritatem docere. Noltris enim temporibus, vsque ad hoc piorem clementia erga animas, quæ in Purgatorio cruciantur, succreuit, ut importunis supplicationibus à Summo Pontifice concessio fuerit exorta, ut qui tangendo quendam benedictum calculum, *Aue Maria*, vel *Pater noster*, recitaret, animam inde quantumque tempore cruciari deberet, eriperet, ut protinus libera euolaret. Hanc ergo non dicam piam fraudem, quia Hæreticorum verbum est; sed tamen citrà Religionis iniuriã posset hoc populo dissuaderi. Primum, quia hic nulla interest causa pia in omnem vilitatem Ecclesie: nam pius affectus in Defunctos non reputatur causa, ut diximus. Illa enim ratione Deus per se animas omnes liberaret. Secundò, quia neque ex parte facientis quòd Indulgentia iubet, aliquid præstatur, quod ad tam ingentem effectum vilius sit momenti. Quid enim refert dicere *Pater noster*, ut anima à tam immodicis tormentis eruat? Profectò dicere crudelitatis argueretur Deus, si animã tribus annis

tam atrociter contorqueret, cuius tamen liberatio ex vno *Pater noster* penderet, & calculi tactu. Præsertim quòd Papa non potest Defunctis Indulgentias conferre per modum absolutionis, ut Viuis, sed per modum suffragij. Et idèd mirabile est, quòd per vnum *Pater noster* thesaurus Ecclesie tam insignis effectus applicetur. Præterquam quòd illa oratio ut plurimum dicitur ab iis, qui sunt in peccato mortali, quæ idèd apud Deum nullius valoris est: concessit Papa quantum concedere potuit; sed non est credendum, credibile suam concessionem tanti esse, quanti supplicatores valere putabant. Atqui, si sub hac populari opinione nihil aliud nocenti lateret, quàm quòd forte populum fallit; nullum esset periculum, illam relinquere propter imaginem religionis, quam habet. Sed tamen illi, qui illam crederent, metum Purgatorij radicatus euellerent. Id enim, quod præter infernum homines à peccato arceat, est Purgatorium, & tamen si tam facile euaderetur; nullum possit ingenerare metum. Hucusque Sotus.

2. Sed meritò aduersus illum insurgit Henricus *lib. 7. cap. 14. num. 3.* sic asserens; Quare carpendus non est, sed probandus frequens vsus Sanctissimum, & prudentissimum Pontificum, qui pro facili, ut videtur, causa (ut habenti calculos, seu globulos à Papa benedictos pro paruo opere, breui oratione, & leui dispositione Recipientis) concedit Sæcularibus magnam Indulgentiam: aut per Præuilegium, quod dicitur mare magnum, Religiosis, aut Principibus, Indulgentiam plenariam, aut liberationem animæ à Purgatorio. At aiunt quidam, non esse inconueniens admittere errorem facti in Papa. Quod falsum est, quia res hæc non apud vnum aut alterum male dispensatum versatur; sed in tota Ecclesia Fidelium, qui præ credunt, se consequi effectum Indulgentie. Et ut parua attritionis dispositio, dum adiungitur Sacramento, est idonea, ut impio virtute Christi, & clauium remittatur poena æterna cum calculo benedicto parua oratio esse potest iusto digna dispositio, ob quam per clauas Papa ex causa condonet poenam temporalem, etiam ingentem. Ita ille.

3. Nec deferam hic apponere verba Villalobos, *tom. 1. tract. 26. diff. 8. num. 5.* aduersus Sotum etiam insurgentem: A imitacion desto (ait) pienso que lo hazen los Sumos Pontifices, quando conceden las Indulgentias de las cuentas beneditas (diga Soto lo que quisiere) porque referido esso apremiara à los que han sido benemeritos de la Iglesia, (quales suelen ser los Principes, à cuya instancia se conceden) es causa bastante para que por esta via se animen otros à favorecer la Iglesia. Y assi dize bien Cordoua, que no ay causa tan pequena, que referida à otra cosa no pueda ser grande, y bastante para conceder Indulgentias. Confirmale esto con la autoridad de los Sumos Pontifices, que por visitar tal, ò tal Iglesia, ò por mirar con deuocion esta, ò aquella Imagen, ò por rezar vn *Pater noster*, y vna *Aue Maria*, conceden Indulgentias, y a vezes grandes; cuya autoridad huiera de bastar, si bien lo mirara Soto; porque quando non constare claramente lo contrario, haze de presumir que la causa que el Pontifice señala, es suficiente, como dize Cordoua, y la comun, y lo concede el mismo Soto. Porque si la sentencia del Iuez se presume justa, y razonable, mientras no consta manifestamente de lo contrario segun derecho; mucho mejor en las dipensaciones, que haze el Pontifice. Y assi no hablò Soto, como era razon, en las cuentas beneditas, que sera la causa grande, por lo que queda dicho, y no declara siempre el Papa la causa que tiene, y esta la funcion por el, mayormente siendo vnotan ordinario en la Iglesia, que no ay algun Sumo Pontifice

que no las conceda, y las ha concedido N. S. Papa Paulo V. con auct. reformado otras muchas Indulgentias. Dicendum est igitur, reperiri iustam causam in concessione Indulgentiarum dictorum calculorum, & imaginum; Quia non conceditur intuitu solum illius imaginis, vel imaginis, sed principaliter in cultum aliquem, vel imaginis, vel ob aliquam necessitatem, vel ob memoria egregia alicuius Principis Christiani erga Ecclesiam. Deinde, quia ipsum etiam granum multum constituit ad pietatem; quia conferuando, & venerando Summi Pontificis, à quo mediatè, vel immediate gratiam illud fuit benedictum. Itaque sufficit, vt Indulgentia mediatè tantum redundet in bonum commune, mediantè priuato bono singularis Personæ, modò in ea causa inducitur sufficiens. Cùm etiam bonum personæ particularis spectet ad bonum commune, quod ex particularibus coalescit. Licet igitur Indulgentia, quæ per Iubilæum concedi solet toti Ecclesie, vel alicui Regi, aut Prouinciæ, postulet causam communem, & vniuersalem, Indulgentia proportionata, & Indulgentia tamen, quæ conceditur priuata personæ, non requirit causam communem; sed sufficit priuata personæ proportionata. Et ita nostram sententiam tenet Leandrus de Sacrament. tom. 1. tractatu 5. disput. 14. questione 33. qui citat Cardinalem de Logo, Nauarrum, Cordubam, Medinam, Granadam, & Suarez.

Ad rationem Soti, quòd thesaurus communis, qualis est Indulgentiarum, non nisi propter commune bonum valde dispensari potest; Respondeo, negando antecedens, nam, vt rectè docet Amicus in Corp. Theol. tom. 8. disput. 20. sect. 9. num. 278. etiam ex thesauro communi prouideri potest priuatis necessitatibus personarum quatenus sunt membra communitatis. Neque faciendum est vis in similitudine thesauri temporalis, cuius bona sæpè dispensari non possunt, nisi ob publicas causas; quoniam hæc bona subsunt potestati Reipublicæ quæ sub hac conditione vult, vt illa distribuatur. Thesaurus autem Indulgentiarum immediate subest potestati Summi Pontificis, qui illum à Christo dispensandum accepit, non solum pro toto corpore, sed etiam pro singulis membris Ecclesie.

RESOL. IV.

De Indulgentia applicari possit Medallia, & Imaginibus B. Caterini, B. Andreae & B. Francisci Borgie, &c. Ex p. 10. r. 16. & Misc. 6. Ref. 8.

Affirmatiuè respondet P. Gobat in Thesuro Indulgentiarum; part. 2. cap. 12. quest. 28. numero 367. vbi sic ait: Dico mihi non improbabile videtur, quòd per Imagines Sanctorum intelligantur Imagines illorum etiam, qui sunt duntaxat Beatificati. Ratio est, quia isti sunt propriè Sancti, etiam testimonio Ecclesie; nam & Martyres Iapones, quos Urbanus VIII. in numerum Beatorum retulit, vocat ipsemet Urbanus Sanctos Martyres; & Beatificatio à Canonizatione tantum in hoc differt, quòd per Canonizationem præcipitur omnibus fidelibus, vt illum, qui canonizatur, habeant pro verè Sancto, per Beatificationem verò declaratur, illum qui beatificatur, merito ab omnibus fidelibus, pro verè Sancto haberi, & coli posse, vt reliquos inter docet Ferdinandus de Castro Palao, tract. 4. disput. 1. p. 5. §. 1. vbi insuper addit, posse quemlibet Beatificatum coli à quouis vbius locorum, recitatione Horarum, Processionibus, & Missæ Sacrificio. At Ego pace huius eru-

ditissimi viri, inspectis Bullis diuersarum Beatificationum, vt ita loquar, iudico hanc additionem non esse veram, testaturque Gauantus part. 1. tit. 10. à Congregatione Rituum esse contrarium definitum. Hocusque Gobat, qui nullum Auctorem pro sua sententia adducit. Ego verò in eius gratiam vt pete viri amicissimi adducam alium Doctorem ex eadem Societate, & is est Pater Amicus in Cursu Theologico, tom. 3. disp. 20. sect. 5. num. 92. sic asserens: Alio modo potest talis Indulgentia concedi, vt applicanda ab ipomet, cui Indulgentia conceditur. Et tunc cauendum est ne talis Indulgentia applicetur Imaginibus, vel numismatis, quæ Sanctos, vel saltem Beatos non expriment. Ratio, quia mens concedentis est, vt per huiusmodi Indulgentiam colantur Sancti, vel Beati in huiusmodi Imaginibus, & numismatis expressi. Dixi vel saltem Beatos; quia nisi hi expressè in ipsa confessione prohibeantur, intelliguntur comprehendi sub imaginibus, & numismatis; quibus applicari solet Indulgentia: præsertim si illi sint Apostolico Breui declarati: secus si nondum sint ab Apostolica Sede declarati, sed tantum fama, & voce populi; quia nunc sicut Sancti, ita & Beati non declarantur, nisi iuridica Sedis Apostolicæ sententia, ita Amicus.

2. Sed vt verum fatear, non video praxim Romanæ Curie applicare Indulgentias, nisi Medallia, Sanctorum Canonizatorum, & si aliquando applicat Medallia Beatorum, in altera parte Medallie extrat Imago alicuius Sancti, vel Christi Crucis, aut B. Virginis: & idè Summus Pontifex non solet concedere Indulgentias his, qui non sunt Sancti Canonizati. Ex his autem apparet à fortiori me rectè olim respondiisse Patri D. Francisc. Boluio, aliquem non posse applicare Indulgentiam Medallie, seu Imagini nostri Cardinalis D. Pauli Arezj, D. Francisci Olympij, D. Iosephi Caraccioli, & aliorum: vnde dixit Gobat vbi supra num. 368. non valituras Indulgentias quæ applicarentur Imaginibus Sanctissimæ memoriæ viroreum Ludouici Gratanensis, Petri Canisij, &c.

RESOL. V.

An concessio Indulgentiarum per modum Iubilæi habeat annexam facultatem eligendi Confessarium?

Et an Episcopus habens facultatem concedendi plenariam Indulgentiam morientibus, cum hoc tamen, vt interdum id faciat per se ipsum, alias potens talem facultatem subdelegare tempore noctis possit sic delegare, si interdum vocetur ad morientem, & tunc nolit, aut non possit per se id facere, facta tamen subdelegatione pro tempore noctis?

Et ceterum, & obiter docetur lucrari distributiones illam, qui in utilitatem Ecclesie abest à Choro & si extra tempus chori possit expedire negotia Ecclesie. Ex p. 10. r. 16. & Misc. 6. Ref. 5.

Affirmatiuè respondet Pater Pasqualigus de Iubilæo, quest. 178. num. 7. vbi sic ait: Ex dictis colligitur contra Suarez disp. 7. de Censur. sect. 5. num. 9. Quardum in Bullam Cæne, lib. 3. §. 1. questione 1. numero 14. Laurium, part. 2. de Iubilæo, cap. 7. num. 78. In concessione indulgentiarum per anodum Iubilæi concedi etiam facultatem eligendi Confessarium cum facultate absoluedi à reseruat, vt docent communiter & in specie citati num. 2. Bossius sect. 1. de Iubilæo, casu 16. num. 2. Henriquez lib. 2. Summ. cap. 9. num. 4. Homobonus, part. 2. Examin. Eccles. tract. 11. quest. 3. supposito 4. Communiter enim assignant hanc differentiam inter Iubilæum, & plenariam Indulgentiam, quòd illud